

MĀRUPES NOVADS LITERATŪRĀ UN GRĀMATNIECĪBĀ

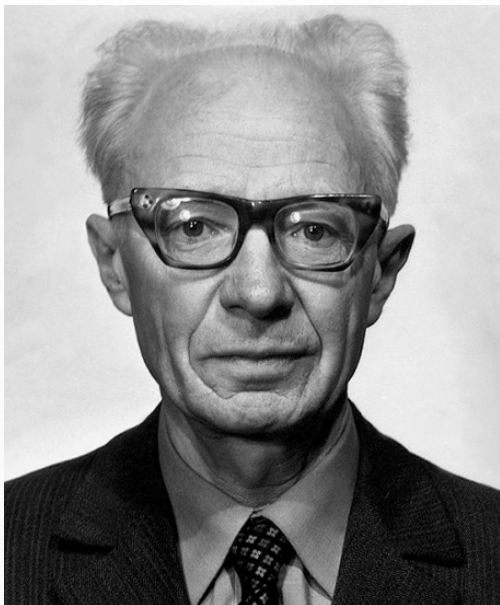
Izstāde

MĀRUPES
NOVADA PAŠVALDĪBA

Konstantīns Karulis

(1915-1997)

1930. gados presē **Alfrēds Eivins**
(īstajā vārdā - **Konstantīns Karulis**)

piedzīvojumu stāsts bērniem

“Admirālis gūstā” - atsevišķu notikumu
darbība norisinājusies **Straupciemā**
(**Salas pagastā**).

MĀRUPES
NOVADA PAŠVALDĪBA

<https://www.marupe.lv/lv/straupciems>

Rakstnieks Ēriks Hānbergs

Salas pagasta vēsturē:

*Tā kā visu laiku darbojos pa laukiem, biju ļoti labās attiecībās ar Salas pagasta kolhoza "Padomju Latvija" (vēlāk akciju sabiedrības "Tēvzeme") priekšsēdētāju **Edgaru Bānu**.*

Kolhoza valde pieņēma mani mazā darbiņā kā kolhoza stipendiātu, mums ar sievu ierādīja polderu sūkņu stacijas ēku, kur bija gan pirts, gan kur apmesties, un es naivā cerībā domāju, ka tikai dzīvošu laukos un rakstīšu romānus un dokumentālus darbus.

<https://lvportals.lv/viedokli/284668-eriks-hanbergs-aizvien-vel-esmu-parmainas-2017>

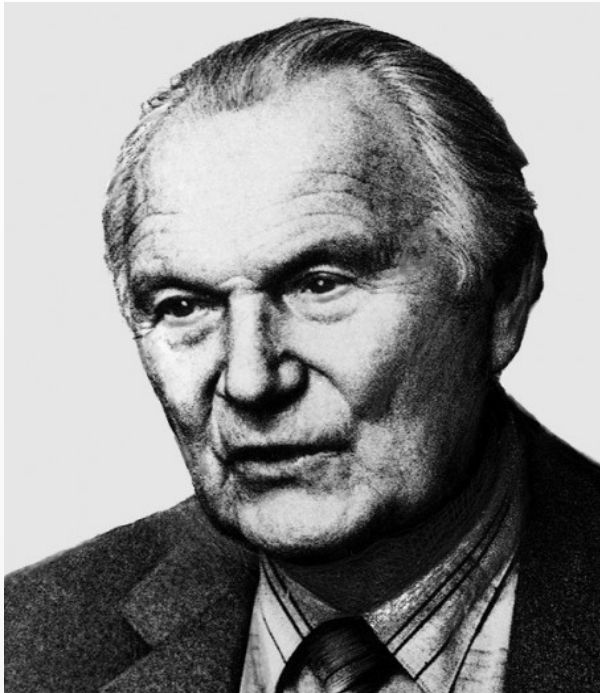
Ēriks Hānbergs

Salas pagasta vēsturē

Hānbergs, Ēriks. Esmu stipendiāts / Ēriks Hānbergs. // Darba Balsis. - Nr. 3 (1990, 9. janvāris).

Rakstnieka Jāņa Klīdzēja (1914-2000) vecāki 1944. gadā pārcēlās uz Babītes pagastu

Katōļu Dzeive 6'2000

ATCERES

Atceros, ka tādās reizēs, kad visi sara-
dāties mājās, tēvs mēdza palielīties:
"Zemniekam ir prezidenta jušana. Jūs visi
citi skrienat, kad tik kāds jūsu rīkotājs
parāda ar pirkstu. Es neskrienu nekur!
Samaksāju savu nodokli un tik vien tās
darīšanas ar kungiem. Ja viņi grib mani
redzēt, vispirms lai tie palūdz man atļauju."

.. Un mani apņem sapņains un reizē sā-
pīgs siltums, visu to šinī vakarā atceroties:

"Kur ir un ko šovakar domā tas mans
sirmais prezidents, kas bija laimīgs, ka
viņam ir sava māja, 14 ha zemes, divi zirgi,
četras govīs, bērzu kalns uz upes pusi un
ābolu un ķiršu dārzs – pilns ar bišu dzies-
mām?" ..Neskaitāmas ainas sadrūzmējas
man acīs. Tur nav nekā atsevišķa, viss sa-
plūst vienā nebeidzamā ainavā – tur ir bijusi
mana jaunā skanīgā dzīve, kas skrēja kā
upe, šalca kā mežs, reizēm kauca kā vē-
jaina un lietaina novembra diena, tad atkal
mirdzēja kā debess maija naktī. Un vienmēr
es zināju, ka varu aiziet uz mājām, par kurām mans tēvs sacīja, ka viņš tur jūtoties kā
prezidents. Un es tur biju viņa pirmais ministrs, jo es biju vecākais dēls.

J.Klīdzējs. Dženitors, 1955.

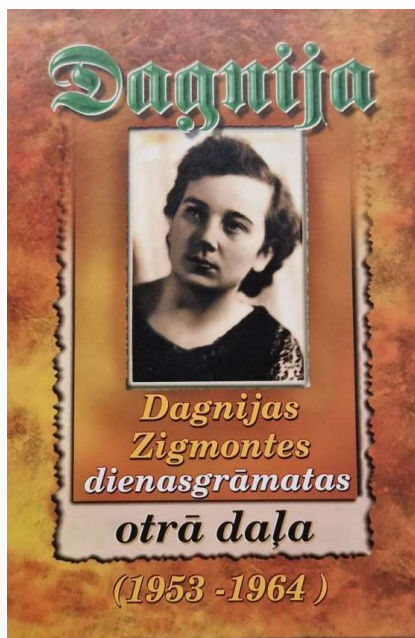
Rakstnieka Jāņa Klīdzēja tēvs Aleksandrs (1885-1960) Babītes "Kaupu Putnos" 1949. g. vasarā ar meiteni,
kuras vecāki aizvesti uz Sibīriju. Lai izvairītos no vajāšanām, J.Klīdzēja vecāki 1944. g. augustā pārcēlās uz
Babītes pagastu pie Rīgas. Fotoreprodukcija no J.Klīdzēja piemiņas istabas F.Trasuna muzejā "Kolnasāta".

Dagnija Zigmonte (1931-1997)

Salas pagastā

Dagnijas Zigmontes dienasgrāmatas

lestājeksāmenu laikā Dagnija paspēj sagrozīt galvu kādam universitātes reflektantam - **Jānim Cielavam**. Tajā pašā vēlā rudenī viņi apprecas. Dagnijai tobrīd ir deviņpadsmit gadu. Viņas izvēle bijusi ne visai saprotama, jo tā notikusi bez lielas mīlestības.

Bet šajā laikā sastaptais Jānis Cielavs izrādījies cilvēks ar nevainojamu reputāciju, stingrs padomju ideoloģijas atbalstītājs. Laulībā ar viņu Dagnija varbūt cerēja rast sev nepieciešamo drošības sajūtu.

Tomēr šī savienība nebija veiksmīga. Viņi bija pārāk dažādi cilvēki. Jāņa dzimtās mājas atradās **Salā**, iepretī Jūrmalai, starp Lielupi un Babītes ezeru. Kaut arī Rīgas pievārtē, toreiz šī vieta bija stipri nošķirta no «lielās» pasaules, jo Salā nokļūt varēja vienīgi laivā pāri Lielupei. Mājas bija vecas, šķiet, diezgan nolaistas, sadzīves apstākļi primitīvi. Dagnija tur pavadīja vairākas vasaras.

Gunta Strautmane 4. lpp.

Zigmonte, Dagnija, 1931-1997. Dagnija : Dagnijas Zigmontes dienasgrāmatas / Dagnija ; publikāciju sagatavoja, komentēja, tekstus no vācu valodas tulkoja, ievadu sarakstīja G. Strautmane. - Rīga : Likteņstāsti, 1999. - 201, [1] lpp.
2.d. (1953-1964).
ISBN 9984611248.

Dzejnieks Jānis Ilsters

(1851-1889)

1877. gadā Beberbeku muižā uz laiku pārbrauc dzīvot pirmais latviešu botānikis, skolotājs un dzejnieks **Jānis Ilsters** (1851'-1889), turp tiek pārvesta arī daļa no viņa bibliotēkas un herbārija. Bibliotēku izmantojis arī pagasttiesas rakstvedis, vēlāk žurnālists **Ansis Leitāns**. Nozīmīgs J. Ilstera kā dabaszinātnieka nopelns ir 1883. gadā sarakstītā pirmā botānikas mācību grāmata latviešu valodā „Botānika tautas skolām un pašmācībai”. Jānis Ilsters izgudrojis arī nosaukumus apmēram 500 augu sugām, lielu ieguldījumu viņš devis arī tautas garā mantu vākšanā - Latvijā Dainām iesūtījis 865 tautasdziesmas.

<https://www.marupe.lv/lv/brivkalni>

MĀRUPES
NOVADA PAŠVALDĪBA

Valodnieks, pedagogs un filozofs **Kaspars Biezbārdis** (1806-1886)

Pavasari ir ciems Babītes novada Salas pagasta rietumu daļā, Lielupes kreisajā krastā. Apdzīvotā vieta veidojusies ap bijušās Pavasara muižas (Pawassern) centru. Muiža atradās pie 1921. gadā būvētā Kalnciema ceļa. Dokumentos minēta kopš 17. gs.

19.gs. sākumā te ieguva kaļķakmeni. Pēdējā muižas ēka celta pēc I Pasaules kara no vācu kara ceļa kokiem, daļēji saglabājusies agrāk celtā bijusī kalpu māja. Starp abām celtnēm bijuši muižas stalli, vēlāk - ferma. Apmēram puskilometru gar Lielupi uz augšu atrodas Biezbārži, kur dzimis publicists, valodnieks, pedagogs, ievērojams Pirmās tautiskās atmodas darbinieks -

Kaspars Biezbārdis (1806-1886), valodnieks, pedagogs un pirmais akadēmiski izglītotais latviešu filozofs, kas pirmais iepazīstinājis latviešus ar Kanta filozofiju latviešu valodā.

<https://www.marupe.lv/lv/pavasari>

MĀRUPES
NOVADA PAŠVALDĪBA

Aina Kvēpa (1926-2021)

*skolotāja, direktore dažādās skolās, novadpētniece,
aktīva sportiste*

Savas dzīves laikā. Bijusi vairāku skolu direktore, tai skaitā Babītes vidusskolas.

1978. gada 14. aprīlī likusi pamatakmeni Babītes vidusskolai.

No agras bērnības Ainu pavadījusi dziļa Tēvzemes mīlestība, kas apgrūtinājis darbu kā vēstures skolotājai, radījis grūtības darbam direktores amatā.

Aina savā mūžā bijusi skolu remontētāja un cēlēja.

No 2002.gada Babītes vidusskolā bijusi novadpētniecības darba vadītāja.

Izcīnījusi sudraba medaļu peldēšanā vecumgrupā 76+, Aina 90 gadu vecumā ar peldēšanu nodarboties pārstājusi.

Kvēpa, A. Ziemas prieki tev un taviem draugiem / A. Kvēpa, H. Piķe, P. Rūmans ; sastādījusi O. Treskina ; mākslinieks I. Veiss. - Rīga : Zvaigzne, 1981. - 142 lpp. : il. ; 16 cm.

MĀRUPES
NOVADA PAŠVALDĪBA

Silvija Silava

VIA «Ornaments» soliste.

Kādreizējā Bulduru dārzkopības skolas folkloras ansambļa vadītāja.

Latvijas Televīzijas raidījuma «Vakara pasaciņa» veidotāja, Latvijas Rakstnieku Savienības folkloras grupas un bērnu folkloras «Bitīzeri» vadītāja, Rīgas Jaunatnes teātra vadītāja, Rīgas Skolēnu pils teātris «Zīlūks» muzikālā vadītāja.

2006. - 2013. gadam Piņķu Jāņa Evaņģēliski luteriskās baznīcas ērģelniece,

no 2006. gada Salas Svētā Jāņa baznīcas ērģelniece,

no 2010. gada Imantas «Yamaha» skolas filiāles vadītāja.

Izveidojusi un izpildījusi bērnu dziesmu, folkloras un patriotisko dziesmu programmas.

Atjaunojusi tautā folkloras krātuvē esošās dziesmas, kā arī pierakstījusi unikālus materiālus.

Veidojusi represēto latviešu dziesmu programmu, garīgo dziesmu programmu, oriģināldziemu programmu, turku dzeju latviskā atdzejojumā.

Aktīva koncertdarbība Latvijā, Kanādā, Austālijā u.c.

(Silvijas Silavas CV)

Silvija Silava «Es savam bērniņam skaistas dziesmas vien dziedāj» 1997.gads

MĀRUPES
NOVADA PAŠVALDĪBA

Kora «Atskaņa» diriģente un mākslinieciskā vadītāja Ginta Pētersones

Grāmatas:

- «Kustīgās dziesmas» (2022),
- «Es gribu nesteigties» (2022),
- «Pasaka par Pustukšīti - Ķēmrausīti un Vēja Milzi» (2001).

Interaktīvā un pārsteidzošā Sabira Aleksandra Skoblova

MĀRUPES NOVADA
BIBLIOTĒKA

**SABIRAS ALEKSANDRAS SKOBLOVAS
INTERAKTĪVIE LASĪJUMI "36,6" SIEVIETĒM**
MĀRUPES NOVADA BIBLIOTĒKĀ
13.03.2024. | 17.00

SABIRA IR MĀRUPES NOVADA IEDZīvOTĀJA, KAS PĀRSTEIDZ AR SAVU RADOŠO PIEEJU LITERĀTŪRĀ -
IZKLAIDĒ UN IEPRIECINĀ AR ATJAUJĪGĒM PASĀKĒRĒTIEM STĀTIEM, KO LASĀ AUDITORIJAI,
IESAIŠTOT TOS INTERAKTĪVAS AKTIVITĀTES.

IEEJA: BEZ MAKSAS

PĀSKŪMĪNĀKĀ ĒSPĒJAMA FOTOGRAFĒŠANA UN FILMĒŠANA, FOTOGRAFĪŠAS UN VIDEĒM TĪKĪ ĪRĒTOTI PAŠVALDĪBAS INFORMĀTĪVĒS
KANĀLS. PĀRZIENS UN PERSONAS DATU APSTĀDES HOLDS: MĀRUPES NOVADA PAŠVALDĪBA (DALĪGĀVAIĀS IELA 29, MĀRUPĒ, MĀRUPES
MUNICIPĀLITĀTE, LV-2101) TĪKĪ PERSONAS DATU APSTĀDES: SABIRAS ALEKSANDRAS SKOBLOVAS INTERAKTĪVAS AKTIVITĀTES, INVEŠTĪ-
ANĀKŠĒTĀS APĻIECĪVA, KA BI INFORMĒTS, KA VĒR TĪKĪ ĒKĀJĪTS VĒJĀJĀS MATERIĀLĀ.

Kā stāsta Sabira Aleksandra:
*Ar lielāko prieku personīgi aicinu
jūs izbaudīt manu lasījumu vakaru,
kas domāts, lai labi atpūstos un
izsmietos! Es rakstu ironiskus
sieviešu stāstiņus un publiski tos
lasu krieviski un latviski savos
konceptuālajos sieviešu literārajos
vakaros. Gada garumā esmu
novadījusi 15 kupli apmeklētus
vakara pasākumus un klātesošo
laimīgās sejas, starojošais smaids
un dzirksteļojošās atsauksmes ir
lielākā dāvana.*

<https://www.marupe.lv/lv/notikumi/13-marta-pinkos-sabiras-aleksandras-skoblovas-interaktive-lasijumi-366-sievietem-15-02>

Guntars Rača dzeja

MĀRUPES
NOVADA PAŠVALDĪBA

Rainis **Babīte**

*Tur, kur tagad ezergals, tīrelīši tukši bija,
Tur Babīte, vecenīte, sēd, gosniņas ganīdama,
Sēd vienīte, garš laiciņš, savelkas mākonītis.
Taisni pāri uz pulciņa šalc šalkdams šaušalaini.
Sāk vecīte padziedāt, sūru mūžu gauzdamās:
"Ej, mākonī, kur iedams, nāc pie manis ciemoties;
Veldzē tukšu tīrelīti, veldzē manu tukšu mūžu."

Mākonītis paklausīja vecenītei lūdzoties:
Krākdams zemē nogāzās par Babītes ezerklāju.*

Ārpuskrājuma dzeja 1915. gads

Avots: Letonika.lv

Dziedātājs un literāts Roberts Dāvis Vizbulis (1881-1960)

Roberts Vizbulis (1881–1960) darbojies kā dziedātājs un literāts. Apguvis skrodera amatu Dobelē, kur iepazinies ar Ādolfu Alunānu, 19. gadsimta 90. gados darbojies viņa trupā par ermoņiku spēlētāju, kupleju dziedātāju, aktieri. Neilgi bijis aktieris dažādās trupās Rīgā, 1899. gadā devies uz Pēterburgu, kur mācījies dziedāšanu, apmeklējis dramatiskos kursus, dziedājis koros un grāfa Šeremetjeva vadītajā cara galma kapelā. No 1901. gada piedalījies Pēterburgas latviešu teātra izrādēs. Strādājis elektrotehniskā uzņēmumā, kura uzdevumā apceļojis Krieviju, Austriju, Vāciju. 1914. gadā mobilizēts armijā, Pirmā pasaules kara gados Polijā ievainots, demobilizēts, darbojies Petrogradā un Maskavā latviešu bēgļu apgādāšanas organizācijās. 1918. gadā atgriezies Rīgā. 20. gadsimta 20. gados dziedājis Latvijas Nacionālās operas korī. Dibinājis ansambli "Piltenes prāģeri", ar to uzstājies Latvijā un ārzemēs. Rakstījis lugas, arī dzejprozu un literāras apceres. Pēc Vizbuļa scenārija uzņemtas īsmetrāžas filmas "Piltenes prāģeri" un "Uztuptēvs priekos un bēdās", kurās viņš arī pats filmējies. Vizbulis sarakstījis vairākas lugas, kas neskaitāmas reizes izrādītas uz lauku skatuvēm. Pazīstams arī kā humorists Zemgals Ņirga, Uztuptēvs, Piltenes Prāģeru prezidents utt. Vācis latviešu tautasdziesmas, kuras nodevis Latviešu Folkloras krātuvei.

<https://www.literatura.lv/personas/roberts-davis-vizbulis>

MĀRUPES
NOVADA PAŠVALDĪBA

Roberts Vizbulis

Salas pagasts

Es atceros toreiz to dienu jauku,
Kad gājām mēs gar rudzu lauku,
Spožās zilgmenītes plūkt.
Kā zibēja spāri,
Un kamenes kāri,
Meklēja vietu,
Ar saimes spietu
Kur apmesties,
Veldzēties - gozēties
Tur saulainā līksmē
Smaržotā tvīksmē.
Alkstošu, reibošu dziru sūkt..
Gar Babītes krastiem iežvingstās tāli,
Pļāvēju izkaptis - krīt pļaujas vāli,
Un sasvīst, un sakalst kā mūmijas bāli.
Tad klusa un lēna
Slīd diendusas ēna
Gar Lielupes malu
Pār Mežraga salu,
Kur glāzenes, kaulenes,
Kazenes, mellenes
Tīksminās, glaudas
Kur dunduri šaudās
Un kopīgu dziesmu ar jodiem sāk rūkt..
Man prātā vēl stāv šī diena jaukā,
Kad Druvu dievs pacēlās rudzu laukā
Un svētīja druvas: - „lai kvieši briest!”
Un grieze zem vārpām, raugās un ģiest
Teic: ..Briest , briest - jauna maize briest!”

Rīgas Jūrmalas vēstnesis (1938. gads, 27. augusts)

MĀRUPES
NOVADA PAŠVALDĪBA

Nauris Gekišs

Mārupes novadam

Zelta putns nes sudraba lapu
Piespraust pie Mārupes zaļā tērpa,
Lai viņa vēl krāšņāka taptu,
Bet vai tādēļ vēl vairāk tā vērtā?

Viss rudens mežu zelts un purpurs,
Arī smaragda zaļums spirgtais
Nevienā citā pasaules malā, nekur
Nemēdz būt tik ļoti skaists!

Dzimtā novada vērtība - nezūdošs skaistums,
Kas noglabāts bērnu sirdīs,
Par naudu nenopērkams brīnums,
Kas vienmēr sauks mājup un dvēseli sildīs.

Nauris Gekišs. Mēs tikāties pie lāciņa-
Rīga : Drukātava, 2024.-152.lpp.-48.lpp.
ISSN 978-9934-9103-7-1.

MĀRUPES
NOVADA PAŠVALDĪBA

Nauris Gekišs

Mārupes pilsētai

Mārupe, Rīgas mazā māsa
Zaļā mežu un pļavu tērpā
Klusi spēlē meldiju koku šalkās,
Liegu dvēseles dziesmu vēsta.

Mārupe, klusā miera osta,
Kuru nerasniedz Rīgas duna,
Tai upīte maza kā sudraba josta,
Naktīs čalo, ar zvaigznēm runā.

Mārupe, pilsēta jauna,
Mīļās Māras vārdu nes,
Nes to spodru, nedarot kauna,
Esi sirdīm svētnīca uz Māras zemes!

Nauris Gekišs. Mēs tikāties pie lācīša- Rīga :
Drukātava, 2024.-152.lpp.-47.lpp.
ISSN 978-9934-9103-7-1.

MĀRUPES
NOVADA PAŠVALDĪBA